

ASIA PÄÄTÖS YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIMENETTELYN
SOVELTAMISESTA SANTAPORSAS OY:N VÄLIKASVATTAMOHANKKEESEEN

HAKIJA Santaporsas Oy
Yhteyshenkilö: Hanna Santakangas-Eskola
Suorsantie 181
31900 Punkalaidun

HANKE

Hanna Santakangas-Eskola / Santaporsas Oy Punkalaitumen kunnassa on laajentamassa olemassa olevaa 3000 porsaan välikasvattamoaa rakentamalla 2800 uutta porsaspaikkaa ja 280 lihasikapaikkaa sekä vähentämällä olemassa olevassa kasvattamossa porsaiden määrää 3000:sta porsaasta 2800:een. Välikasvattamo laajenee siten yhteensä 5600 porsaan ja 280 lihasian sikalaksi. Samalla rakennetaan yksi uusi lietesäiliö välikasvattamon yhteyteen ja kaksi lietelannan etäsäiliötä. Välikasvattamossa porsaat kasvatetaan 7 kilosta noin 35 kilon painoisiksi, jonka jälkeen ne siirretään jatkokasvatukseen muualle. Vuosittain tilalla kasvatetaan noin 50 000 porsasta.

Välikasvattamo sijaitsee Punkalaitumen kunnan Kostilan kylässä kiinteistöllä Santaporsas R:no 5:18, tunnus 619-416-5-18, Suorsantie 181, 31900 Punkalaidun. Olemassa oleva porsaskasvattamolla, tila r:no 5:12, Suorsantie 141, on voimassa oleva ympäristölupa (Lounais-Suomen ympäristökeskus, Dno 0201Y0216-131, Nro 28 YLO).

Välikasvattamon eläinmäärät eläinyksikkökertoimin:

	<i>Eläinmäärä</i>	<i>Kerroin *</i>	<i>Eläinyksiköt</i>
<u>Olemassa olevat porsaat</u>	3000	0,4	1200
Laajennus, porsaat	2800	0,4	1200
Laajennus, lihasiat	280	1	280
Porsaspaikkojen vähennys	-200	0,4	- 80
<u>Laajennuksen jälkeen:</u>			
Porsaat	5600	0,4	2240
Lihasiat	280	1	280
YHTEENSÄ:	5880		2520

(* Lannan fosforisisältöön perustuva eläinyksikkökerroin: 0,4 vieroitettu 5-11 vko:n ikäinen porsas, 1,0 lihasika, perustuen YM:n kirjeeseen Dnro YM4/401/2002, 18.3.2002).

Maankäyttö ja luonnonolosuhteet

Rakennuspaikka sekä etäsäiliöt sijaitsevat Punkalaitumen kunnassa kaavoittamattomalla alueella. Ympäristö on maatalousvaltaista ja harvaan asuttua. Välikasvattamo sijaitsee Suorsantien varrella noin 2 kilometrin päässä Punkalaitumen kuntakeskuksesta lounaaseen. Lähimmät rakennukset ovat noin 300 metrin päässä sijaitseva Santakankaan tilan omat asuin- ja tuotantorakennukset.

Satakunnan voimassa olevassa 5. seutukaavassa pohjoisen etäsäiliön alue on merkitty maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi (M). Pirkanmaan vahvistamattomassa 1. maakuntakaavaehdotuksessa kasvattamon tai etäsäiliöiden alueella ei ole aluevarauksia.

Välikasvattamon tai etäsäiliöiden läheisyydessä ei ole luonnonarvoiltaan erityisen herkkiä kohteita. Alueilta ei tunneta muinaismuistoja. Punkalaitumenjoen-Jalasjoen kulttuurimaiseman eteläreuna on noin 680 metrin etäisyydellä välikasvattamosta koillisessa ja pohjoisreuna noin 500 metrin päässä läntisestä etäsäiliöstä etelään. Pohjoisesta etäsäiliöstä etäisyys kulttuurimaiseman rajaan on yli kilometri.

Porsaiden välikasvattamo sijoittuu Punkalaitumenjoen keskiosan vesistöalueelle. Punkalaitumenjokeen laskeva Aronoja sijaitsee noin 250 metrin päässä välikasvattamosta. Välikasvattamo tai etäsäiliöt eivät sijaitse luokitellulla tai vedenhankintaan soveltuvalla pohjavesialueella.

Punkalaitumenjoen veden käyttökelpoisuus on luokiteltu huonoksi tai välttäväksi. Vesi on luontaisesti sameaa, johtuen joen valuma-alueen savimaista ja maaperän eroosioherkyydestä. Keväällä ja syksyllä vedessä on runsaasti ravinteita ja kiintoainesta, myös suolistoperäisiä bakteereja on vedestä havaittu säännöllisesti. Runsasravinteisuus on tyyppillistä maatalousalueilla, joilla kotieläintiheys on suuri.

Liete

Lietettä syntyy vuosittain noin 6000 m³, joista puolet varastoidaan tilalla oleviin lietesäiliöihin sekä puolet kauempana sijaitseviin etäsäiliöihin. Nykyisellään lietelannan varastointitilavuus on 3573 m³. Rakennettavaksi tulee lietteen lisätilavuutta kasvattamon yhteyteen ja kahteen etäsäiliöön. Välikasvattamon yhteyteen rakennetaan 2384 m³ lietesäiliö olemassa olevan viereen. Rakennettavasta lietetilavuudesta loput on kahdessa etäsäiliöissä, toinen noin 1,9 kilometrin etäisyydellä lännessä ja toinen 3,2 kilometrin etäisyydellä koillisessa porsastuotantotiloista Punkalaitumenjoen pohjoispuolella. Betonirakenteiset lietesäiliöt ovat alta täytettäviä ja tilalla sijaitsevat säiliöt kevytkatettuja. Lietteen varastointitilavuudeksi tulee noin 6000 m³, joka riittää vuosittaisen lietemäärän varastoimiseksi.

Lietteen levitykseen käytettävissä oleva peltoala on 285,16 hehtaaria, josta 282 hehtaaria on sopimuspeltoa ja 3,16 vuokrapeltoa. Levityspellot sijaitsevat Punkalaitumen kunnassa. Lietteen levitys pelloille tapahtuu 1.4. – 15.11. välisenä aikana pintalevityksenä multaamalla liete mahdollisimman nopeasti tai levittäen liete suoraan kasvustoon letkulevittimellä.

Liikenne

Liikenne välikasvattamolle tapahtuu yksityistietä pitkin, jonka varrella on lomarakennus sekä tyhjillään oleva asuinrakennus. Eläinvälitysauto käy välikasvattamolla neljä kertaa ja rehuauto

kerran viikossa. 1-2 työntekijää liikkuu kasvattamolle päivittäin. Lietteen kuljetus etäsäiliöihin tapahtuu pääasiassa talviaikaan 2-3 päivän jaksoissa. Lietteen levitysajankohtina liikennöintiä tapahtuu säiliöiltä eri alueilla sijaitseville levityspelloille.

Häiriintyvät kohteet

Välikasvattamon lähimmät asuinrakennukset ovat Metsäpirtti 5:15 tilalla sijaitseva lomarakennus (vuodelta 1917) noin 600 metrin etäisyydellä koillisen suunnassa Suorsantien varrella sekä tilalla Saarikko 5:10 sijaitseva lomakäyttöön otettu rakennus noin 400 metrin etäisyydellä luoteessa.

Välikasvattamolta noin 1,7 kilometrin etäisyydellä sijaitsevan *läntisen etäsäiliön* välittömässä läheisyydessä on yksi asuinrakennus (vuodelta 1955), 200 ja 600 metrin päässä myös kaksi asuinrakennusta (vuosilta 1953 ja 1938).

Välikasvattamolta noin 3,3 kilometrin etäisyydellä sijaitsevasta *koillisesta etäsäiliöstä* on lähimpään vapaa-ajan asuinrakennukseen (vuodelta 1992) noin 300 metrin etäisyys, seuraavaan (vuodelta 1994) 700 metriä. Kaksi asuinrakennusta sijaitsee noin 400 metrin etäisyydellä (vuosilta 1918 ja 1949).

Kuuleminen

Toiminnanharjoittaja on toimittanut Pirkanmaan ympäristökeskukseen lisätietoja ja täydennyksiä hankkeen YVA-harkintaa varten. Länsi-Suomen ympäristökeskukselta on tiedusteltu toiminnanharjoittajasta ympäristöluvan valvojalle mahdollisesti tehtyjä valituksia tai yhteydenottoja. Muiden viranomaisten kuulemista ei ole pidetty tarpeellisena.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä koskevat säännökset ja YVA:n soveltaminen yksittäistapaukseen

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (YVAL) 4 §:n mukaan arviointimenettelyä sovelletaan asetuksella tarkemmin säädettyihin hankkeisiin tai niiden muutoksiin 1) joista Suomea velvoittavan kansainvälisen sopimuksen täytäntöön paneminen edellyttää arviointia taikka 2) josta saattaa aiheutua merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia Suomeen luonnon ja muun ympäristön erityispiirteiden vuoksi.

Asetuksen (YVAA) 6 §:ssä luetellaan hankkeet, joihin sovelletaan aina arviointimenettelyä. Arviointimenettelyä sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (268/1994, muutokset 267/1999 ja 458/2006) mukaan lisäksi hankkeeseen tai jo toteutetun hankkeen olennaiseen muutokseen, joka todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen, asetuksessa mainittujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä haitallisia vaikutuksia.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA) tarkoituksena on varmistaa, että vaikutuksiltaan merkittävien hankkeiden suunnittelussa ympäristövaikutukset tulevat selvitettyksi riittävällä tarkkuudella päätöksenteon tueksi. YVA-menettelyn tarkoituksena on myös parantaa kansalaisten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksia ympäristön kannalta merkittävien hankkeiden suunnittelussa.

Ympäristövaikutusten haitallisuuden merkittävyyttä ja todennäköisyyttä selvitetäessä tulee

ottaa huomioon yksittäistapauksen ominaisuudet ja sijainti sekä vaikutuksen luonne, joka on eritelty tarkemmin YVAA 7§:ssä:

1) hankkeen ominaisuudet, kuten a) hankkeen koko, b) yhteisvaikutus muiden hankkeiden kanssa, c) luonnonvarojen käyttö, d) jätteiden muodostuminen, e) pilaantuminen ja muut haitat, f) onnettomuusriskit ottaen erityisesti huomioon käytettävät aineet ja tekniikat;

2) hankkeen sijainti, kuten a) nykyinen maankäyttö, b) alueen luonnonvarojen suhteellinen runsaus, laatu ja uudistumiskyky, c) luonnon sietokyky, ottaen erityisesti huomioon kosteikot, rannikkoalueet, vuoristo- ja metsäalueet, luonnon- ja maisemansuojelualueet, lain nojalla luokitellut tai suojellut alueet, alueet, joilla yhteisön lainsäädännössä vahvistetut ympäristön tilaa kuvaavat ohjeavot on jo ylitetty, tiheään asutut alueet sekä historiallisesti, kulttuurisesti tai arkeologisesti merkittävät alueet;

3) vaikutusten luonne, kuten a) vaikutusalueen laajuus ottaen huomioon vaikutuksen kohteena olevan väestön määrä; b) valtioiden rajat ylittävä vaikutus, c) vaikutuksen suuruus ja monitahoisuus, d) vaikutuksen todennäköisyys, e) vaikutuksen kesto, toistuvuus ja palautuvuus.

Päätöksen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa tekee alueellinen ympäristökeskus (YVAL 6.1). Pirkanmaan ympäristökeskus on YVA -lain (laki ja asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä 468/1994 ja 268/1999 sekä muutokset 458/2006 ja 713/2006) mukainen yhteysviranomainen, joka tekee päätöksen arviointimenettelyn soveltamisesta sekä soveltamatta jättämisestä yksittäistapauksessa YVA-lain 4 §:n 2 momentissa tarkoitettuun hankkeeseen tai hankkeen muutokseen.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan aina YVA-asetuksen 6 §:n hankeluettelon mukaan sikaloihin, joissa kasvatetaan yli 3000 sikaa (paino yli 30 kg / sika). Sovellessa menettelyä muihin yksittäistapauksiin tarkastellaan suunnitellun hankkeen todennäköisesti aiheuttamia haitallisia ympäristövaikutuksia mukaan lukien ympäristövaikutukset muiden hankkeiden kanssa asetuksessa mainitun hankkeen aiheuttamiin vaikutuksiin nähden.

Yleistä sikaloiden keskeisistä ympäristövaikutuksista

Sikaloiden keskeinen ympäristöhaitta on haju, jota aiheuttaa tuotantotilojen ilmanvaihto, lannan varastointi ja levitys sekä rehun ja eläinjätteiden käsittely. Hajuhaittaa aiheuttavat ajoittain myös lannan käsittely kuten siirtokuormaukset ja kuljetukset. "Hajuhaitan vähentäminen maatalouden suurissa eläintuotantoyksiköissä, 4.2.2005" –loppuraportin mukaisista esimerkkikasvattamoista saatujen kokemusten mukaan ilmanvaihdosta aiheutuva hajuhaitta-alue voisi ulottua noin 1000 metrin päähän sikalasta. Tällä alueella esiintyisi ajoittain tai jatkuvasti hajuhaittaa. Mainitussa tutkimuksessa lannan käsittelyn ja levityksen aiheuttamaa hajua pidettiin häiritsevämpänä kuin tuotantorakennuksesta tulevaa hajua. Lannan levityksessä ammoniakkin haihtuminen lannasta aiheuttaa hajuhaittaa.

Sikataloutta koskevien hajututkimusten mukaan sikalatoiminnoista (esimerkkinä 4000 sikaa) aiheutuvan hajun esiintyvyys 25 % asukasosuuden osalta vaihtelee 8-10 % ajasta 300 metrin etäisyydellä 2-3 % ajasta 1000 metrin etäisyydellä. Euroopassa vähimmäisetäisyydeksi sikaloiden osalta on esitetty 500 metriä, Yhdysvalloissa suositellaan 600 – 1 200 metriä. Yksittäisen sikalan vähimmäisetäisyys häiriintyvistä kohteesta vaihtelee ja riippuu eläinmäärästä, toimintojen järjestelystä ja ympäröivästä maastosta ja ympäristön olosuhteista.

Rehun laadun sekä tuotantotilojen lämpötilan, kosteuden ja ilmanvaihdon optimoinnilla, lietteen jäädytyksellä ja lietesäiliöiden kattamisella voidaan hajuhaittoja vähentää. Liettelevitysaikaista hajuhaittaa voidaan vähentää liettelevityksajankohdan ja -paikan valinnalla sekä levityksen yhteydessä liettelevityksen syväsjoitoksella tai välittömällä multauksella.

Sikaloiden toiminnan ympäristövaikutuksena voivat olla päästöt vesistöihin lannan käsittelyn ja levityksen yhteydessä. Lannan kautta maaperään levitettävän typen ja fosforin levitysmääriä säädellään nitraattiasetuksella (Vna 931/2000) sekä maanviljelijöiden vapaaehtoisen ympäristötukijärjestelmän kautta. Tuotannossa syntyvien pesu- ja jätevesien asianmukaisella käsittelyllä ja johtamisella voidaan ehkäistä niistä aiheutuvaa vesistökuormitusta.

Melua aiheuttaa eläintilojen ilmanvaihto, kuljetukset ja rehujen ja eläinten kuormaukset. Kuivarehun ja kuivikkeiden käsittely voi aiheuttaa pölyhaittaa. Tuotannossa kuolleiden eläinten asianmukaisella käsittelyllä ja hävittämisellä voidaan ehkäistä haju- ja tuhoeläinhaittoja.

Santaporsas Oy:n sikalan ja laajennuksen keskeiset ympäristövaikutukset

Hajututkimusten ja vähimmäisetäisyysuositusten perusteella voidaan arvioida, että Santaporsas Oy:n sikalan aiheuttaman hajuhaitan esiintymisalueen laajuuden arviointiin liittyy epävarmuutta. Lähimmät käytössä olevat rakennukset (kaksi lomarakennusta) sijaitsevat luoteessa noin 400 ja koillisessa 600 metrin päässä sikalasta. Läntisen etäsäiliön välittömässä läheisyydessä sekä 200 ja 600 metrin päässä on yhteensä kolme asuinrakennusta. Koillisesta etäsäiliöstä on lähimpiin rakennuksiin noin 300 ja 400 metriä (yksi lomarakennus ja kaksi asuinrakennusta). Välikasvattamo laajennuksineen ja etäsäiliöineen sijoittuu kaavoittamattomalle, maatalousvaltaiselle alueelle.

Sikalatoimintojen välittömät vaikutukset kohdistuvat pieneen väestömäärään eivätkä ne luonteeltaan poikkea maatalousvaltaiselle alueelle tyypillisten toimintojen vaikutuksista. Toimintaan ei sisälly erityisiä ympäristön pilaantumisen riskejä.

Lannan levityspellot sijoittuvat laajalle alueelle ja levityksestä johtuva hajuhaitta ulottuu sikalaa ja etäsäiliöitä laajemmalle alueelle. Levityksestä aiheutuva hajuhaitta on luonteeltaan voimakkuudeltaan vaihtelevaa, ajoittain toistuvaa ja lyhytaikaisempaa sikalan aiheuttamaan hajuun nähden.

Erilaisilla tuotantoteknisillä toimilla, kuten lannan jäädytyksellä, lietesäiliöiden täytöllä alhaalta päin ja lantäsäiliöt kattamalla sikalatoiminnasta aiheutuvaa hajuhaittaa voidaan vähentää. Liettelevityksen hajuhaittaa voidaan vähentää levitysteknisin keinoin.

Olemassa olevasta toiminnasta ei ole valitettu tai muutoin otettu yhteyttä toimintaa valvovaan viranomaiseen.

YMPÄRISTÖKESKUKSEN PÄÄTÖS

Pirkanmaan ympäristökeskus katsoo, että Santaporsas Oy:n välikasvattamon laajennuksen ympäristövaikutukset eivät ole laadultaan tai laajuudeltaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa asetuksessa mainittujen hankkeiden tai niiden muutosten vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. Hankkeeseen ei siten sovelleta ympäristövaikutusten arviointimenettelyä.

Perustelut

YVA-asetuksen hankeluettelon mukaisen yli 3000 sian (paino yli 30 kg/sika) kasvattamon on katsottu aiheuttavan merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. Santaporsas Oy:n 2800 porsaan ja 280 lihasian välikasvattamon laajennus yksinään vastaa eläinyksikkökertoimia käyttäen noin 50 % YVA-asetuksen hankeluettelon mukaisen toiminnan laajuudesta. Kokonaisuutena olemassa oleva välikasvattamo yhdessä laajennuksen kanssa vastaa 84 % hankeluettelon toiminnan laajuudesta.

Hankeluettelon rajaa suppeamman yksittäisen hankkeen vaikutusten merkittävyyden arvioinnissa otetaan huomioon hankkeen koon yhteydessä laajennuksen ja siihen toiminnallisesti liittyvän lannan varastoinnin ja levityksen ominaisuudet, toimintojen sijainti ja aiheutuvien vaikutusten luonne. Ympäristövaikutuksista keskeisin on haju tuotantotiloista ja lietteen levityksestä sekä hankkeen yhteisvaikutukset olemassa olevan toiminnan vastaavien vaikutusten kanssa. Sijainnin kannalta etäisyys lähimpiin asuinrakennuksiin on keskeistä vaikutusten tarkastelussa.

Olemassa olevan välikasvattamon ja laajennuksen yhteisvaikutuksena hajut sikalarakennuksen ympäristössä melko suppealla alueella lisääntyvät jonkin verran. Toiminnan laajentuessa myös liikenne lisääntyy. Todennäköinen vaikutusten kohdentumisalue noin 1 kilometrin säteellä sikalasta on harvaan asuttua maaseutuvaltaista aluetta, jossa hajun todennäköisellä vaikutusalueella on kaksi lomarakennusta 400 ja 600 metrin päässä tuotantotiloista.

Lietteen etäsäiliöt ja lietteen levityspellot sijaitsevat erillään tuotantotiloista, laajemmalla maaseutuvaltaisella alueella. Levityspellot eivät sijaitse tärkeällä tai vedenottoon soveltuvalla pohjavesialueella. Vaikutukset vesistöihin lietalannan peltolevityksen kautta eivät todennäköisesti ole merkittäviä peltojen sijaitessa valtaosin kaukana vesistöistä. Hajuhaittaa ilmenee lyhytaikaisesti levitysjankohtana levityspeltojen läheisyydessä.

Hankkeen koko sekä huomioiden toiminnan sijoittuminen olemassa olevan, saman suuruisen toiminnan yhteyteen harvaan asutulla maatalousvaltaisella alueella ei edellytä ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamista hankkeeseen.

Laajennushanke edellyttää ympäristölupaa, jossa määrätään toiminnan ehdoista tarkemmin.

Sovelletut oikeusohjeet

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (468/1994, 267/1999 ja 458/2006) 4§, 6§, ja 19 §

Asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (713/2006) 4§, 6§, 7§ ja 8§.

MUUTOKSENHAKU

Hankkeesta vastaava saa hakea tähän päätökseen muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

Tähän päätökseen ei saa muutoin erikseen hakea valittamalla muutosta. Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 17 §:n 2 momentissa tarkoitetut tahot saavat kuitenkin hakea muutosta tähän päätökseen samassa järjestyksessä ja yhteydessä kuin hanketta koskevasta muun

lain mukaisen lupa-asian ratkaisusta tai hankkeen toteuttamisen kannalta muusta olennaisesta päätöksestä valitetaan (Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä 19 §:n 3 momentti)

Osastopäällikkö   Leena Strandén

Ylitarkastaja   Virve Sallisalmi

Päätöstä koskevat tiedustelut Virve Sallisalmi, p. 020 490 4104 tai 050 405 5376

JAKELU   **Päätös**   Hankkeesta vastaava, saantitodistuksin, suoritemaksutta

Jäljennös päätöksestä

Ympäristöministeriö
Punkalaitumen kunta
Pirkanmaan ympäristökeskus, lupa- ja valvontaosasto

Päätöksen nähtävillä olo

Päätös ja kuulutus päätöksestä nähtävänä Punkalaitumen kunnanvirastossa 14 päivän ajan ja sähköisesti ympäristökeskuksen kotisivulla www.ymparisto.fi/pir

LIITE   **Valitusosoitus**